

וְהָאֵלֶּיךָ אֲתָחָם וְהִקְמִיתָ עֲלֵיהֶם אֶת דְּבָרֵי הַטּוֹב לְהַשִּׁיב אֲתָחָם אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ (וירמיה כמ, י) (א) כֹּה אָמַר
יְהוָה מֶלֶךְ פָּרֹס כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נְתַן לִי יי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָקַד עָלַי לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר
הִדְרֵה׃ (עזרא א, ב) (ד) כֹּה אָמַר יי מְשִׁיחוֹ לְכוּשׁ אֶשֶׁר הִתְקַחְתִּי בִּימֵינוּ דָּרָר לָפָנַי גּוֹיִם וּמִתְּנִי מַלְכִים אַחֲתָם
וְתַחַת לָפָנַי דְּלֹתִים וְיִשְׁעֵיהֶם לֹא יִסְגְּרוּ׃ (ישעיה נה, א) (ה) מִי בָכֶם מִבֶּל עָמַד הָיָה אֵלֵיהֶם עָמַד וְיַעַל לִירוּשָׁלַם
אֲשֶׁר בִּיהֲדָה וְיִבֶן אֶת בַּיִת יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא הַאֵלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם׃ (עזרא א, ב) (ו) בְּשֵׁנָת שְׁשִׁישׁ לְמַלְכוֹ
שֶׁשָׁה מִשְׁתָּה לְכָל שָׁרָיו וְעַבְדָּיו חֵיל פָּרֹס וּמְדֵי הַפְּרָתִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לָפָנַי׃ (אסתר א, ב) (ז) וְכָל מְעֻשָׂה
קִפְּפוּ וְתִבְחֹתָ וּפְרִשְׁתָּ גְדֻלַּת מַדְרָכֵי אֲשֶׁר גָּדְלוּ הַמֶּלֶךְ הַלּוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מְדֵי
כֹּס׃ (אסתר א, ב) (ח) בְּהִרְאֹתָ אֶת עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתָהּ וְאֵת יָקָר תַּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתָהּ יָמִים רַבִּים מְשׁוּמִים וּמְקָרָהּ וְיִזְכֹּר
הַמֶּלֶךְ לְכָל הָעָם מִשְׁמָעֵי בִשְׁשֵׁן הַבְּדִיר לְמַגְדֹּל (עזר קָדָן) מִשְׁתָּה שְׁשֶׁנָּה יָמִים בְּחֹצֵר גִּת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ (אסתר
א, ב) (ט) וְעַמּוּדֵי הָעָם מִשְׁוֹמֵאִים וְהֵב וְכִסְפָּה עַל רֹאשָׁתָהּ כֶּדֶת אֵין אָנֹכִי כִּן יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל רֵב בֵּית
יָמִים וְיִזְכֹּר מַלְכוּת רֵב כִּדֵּי הַמֶּלֶךְ׃ (אסתר א, ב) (ס) וְהַשְׁתִּיהָ כֶּדֶת אֵין אָנֹכִי כִּן יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל רֵב בֵּית
יָמִים אִישׁ יָמִינוּ׃ (אסתר ב, ה) (פ) וְתִאֲמַר אֲסַתֵּר אִישׁ צֹר וְאוֹיֵב הָמֹן הָרַע הַזֶּה וְהָמֹן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהֵב

רבינו חננאל

יב:

מגילה נקראת

פרק ראשון מגילה

שפרחה בה צרעת. צירושלמי⁽¹⁾ מפרש דילפינ נגזר דכתיב גצי ושתי מנגזר דכתיב גצי עוזה כשנלטרע דכתיב

זיה נגזר מצית ה' (דה"צ כו)⁽²⁾: **זִיל** לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו בחמרא. וקסה דהא פרק

פריך וכי עמון צמקומו יושב והלא צא

סנחריז וצלצלו לכך פר"ת דגרסין הכא מואב למוד דקרא נמי לא הזכיר אלא מואב דכתיב שאנן מואב וצנרכות נמי לא גרסין אלא עמון ומזה הטעם הסירו ליהודה גר העמומי לצא צקהל אצל משמע דגרי אינך לא רצו להחיר לצא צקהל לפי שלא צלצל סנחריז מנרים ולא צלצל מואב ומיהו קסה דצנרכות משמע צלותה שהצאתי שסנחריז צלצל עמון וצירמיה⁽³⁾ חשיב להו צלותן שהגלה נצודלנר וי"ל לפי שסנחריז היה ראשון שצלצל נקרא הכל על שמו ועליו כתיב⁽⁴⁾ ואסיר גצולות עמיס ועמידותיהס שוסתי⁵ אצל ודאי עיקר המורכב היה ע"י נצודלנר⁶:

ממוכן ⁽⁷⁾ יש מדרש שהיה דניאל ולפי שהיה נשוי לשרית

סהיתה גדולה ממנו שלא היה יכול לכופה לדבר כלשונו יעץ לעשות כן:

כל

נתכוונו מ"ט לא אתאי א"ר יוסי ברחנינא מלמד שפרחה בה צרעת במתניתא תנא [בא גבריאל ועשה לה זנב] ⁽¹⁾ ויקצף המלך מאד (3) אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה בר⁽⁴⁾ אהוריידיה דאבא אבא לקב⁵ אלפא חמרא שתי ולא רוי וההוא גברא אשתמי בחמריה⁶ מיד ⁽⁷⁾ וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן ⁽⁷⁾ יודעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים אמר להו דייגוה לי אמרו היכי נעביד נימא ליה קמלה למחר פסיק⁸ ליה חמריה (9) ובעי לה מינן נימא ליה שבקה קא מזולזה⁹ במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו כחמרא דיתבי על דורדייה וטעמא אמרו ליה דכתיב ⁽¹⁰⁾ שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר מיד ⁽¹¹⁾ והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש א"ר לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כלום הקריבו לפניך ⁽¹²⁾ כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין אדמתא כלום בנו לפניך מזבח אדמה תרשיש כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתיב בהו ⁽¹³⁾ תרשיש ושהם וישפה מרס כלום מירסו בדם לפניך מרסנא כלום מירסו במנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן¹⁴ לפניך ⁽¹⁵⁾ ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות אמר רב כהנא ⁽¹⁶⁾ מכאן שההדיוט קופץ בראש ⁽¹⁷⁾ להיות כל איש שורך בביתו אמר רבא ⁽¹⁸⁾ אלמלא אגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט אמרי מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורך בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי. ⁽¹⁹⁾ ויפקד

המלך פקידים א"ר מאי דכתיב ⁽²⁰⁾ כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת זה דוד דכתיב ⁽²¹⁾ ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה ניהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשורוש דכתיב ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא איטמרה מיניה ⁽²²⁾ איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחסיה ⁽²³⁾ ואזיל עד בנימין אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא אלאמא מיהודה קאתי ימיני אלמא אלאמא מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה"י אמר רבא בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי²⁴ אביו מבנימין ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחות מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קמליה דוד לשמעיי בן גרא ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי רבא אמר כנסת ישראל אמרה²⁵ לאידך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני מה עשה לי יהודי דלא

והעליה ואמר ר' יוחנן (ע"ז כה ע"א) השוק והאליה מה להלן אליה אף כאן אליה: והצענור השמיט מאמר הגמ' "בא גבריאל ועשה לה זנב" עם פ"י רש"י ותוס' ובדפוסים המאוחרים הכניסו שנית דברי הגמ' בלי רש"י ותוס' (דק"ס): [כ] צ"ל שומר (רש"ש) וכ"ה בכת"י: [ל] צ"ל בערי ע"י בע"י בפרש"י שם. ע"י בערוך ערך נמס וערך עדין (גליון). [ראה אות ח]. וע"י בליקוט מפרשים: [מ] בדפו"ר נוסף ופאן דאמר נעשה לה זנב יליף עליה דכתיב הכא מעליה דכתיב גבי שמואל וירם הטבח את השוק והעליה ואמרינן זו האליה: (ע"י אות י): [נ] צ"ל שושתי (רש"ש): [ס] ע"י תוס' רי"ד ובדקדוקי סופרים: [ע] שפירש שתיבת נערי הוא ראשי תיבות לסימן לשמות המ"ד שתי הקושיא דמיהודה ובנימין. ג נחמן ע ס"ת דיהושע ר רבנן י יוחנן: [פ] כ"ה הגי' בכת"י ובע"י ושם נוסף עוד כאן שתשהב צירומה בשבת והיינו:

איהו בקרי ואיתתי' בבוציני. פ"י שניהם לנוות. מוכתר בנימוסו. [הי' כעדן] פ"י מצוין בדתי כל התורה היה (כצד"י) (6) שהיה בדורו יודע וזהיר במצות. ורבה ⁷ בר רב הונא עדיף מיניה בענותנות דהא אמר רבא (8) תלת מילי בעאי משמיא חכמיה דרב הונא ועותריה דרב חסדא יהבו לי ענותותיה דרבה בר רב הונא לא יהבו לי:

חשק שלמה
על רבינו חננאל
 (6) צ"ל מציין דתני כל המורה היה כעדי שס"י ידוע גדורו וחסר צמנות וכ"ה בערוך ערך נמס ז':

הגהות מהר"ב רנשבורג

א‏רש"י ר"ה נערי לא גרסינן. נ"ב עיין מה גספר מקום שמואל בעשר המיכולים ע‏:‏

תורה אור השלם
א) ביום השביעי קטוב לב המלך בין אמר למהומן בנותא תרבוניא בנותא וצבנותא ותר וברכש שבעת הפרסים המפורתים את פני המלך אַחְשֹׁרוּשׁ: (אסתר א, י)
ב) אחר הדברים האלה כִּשְׁדָּר חַמֵּת הַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ וְכָר אֶת וְשֵׁתִי וְאֶת אִשְׁרֵי עֲשֵׂתָהּ וְאֶת אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ: (אסתר ב, א)

ג) ותמאן המלכה ושתִּי לבוא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בִּיד הַפֶּרְסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעָרָה בּוֹ: (אסתר א, יב)

ד) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יָדְעִי הָעֵתִים כִּי בֶן דָּבָר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל יָדְעִי דַת וְדִין: (אסתר א, יג)

ה) שָׁאֲנָן מוֹאֵב מְנַעֲרִיו וְשָׁקֵט הוּא אֵל שְׁמַרְיָו וְלֹא הוֹרֵק מִכְּלִי אֵל כְּלִי וּבִגְדוֹהָ לֹא הֶלֶךְ עַל בֶּן עֶמֶד טַעְמוֹ בּוֹ וְרִחוֹ לֹא נָמָר: (ירמיה מת, יא)

ו) וַתִּקְרַב אֵלָיו בִּרְשָׁנָא שְׁתַּר אֲדָמְתָא תְּרִישִׁי מֶרֶס מֶרֶסָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׁרֵי פֶרֶס וּמְדִי רִאִי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיְשָׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת: (אסתר א, יד)

ז) וְהַמֶּזֶר הַרְבִּיעִי תְּרִישִׁי וְשֵׁהָם וְיִשְׁפָּה מִשְׁבָּצִים וְהָב יִהְיוּ בַּמְּלוּאֲתָם: (שמות כה, כ)

ח) וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָּה כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים וְעַל כָּל הָעַמִּים

אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ: (אסתר א, טז)

וּמְדִינָה כְּתֻבָּהּ וְאֵל עִם וְעַם כְּלִשְׁנוֹ לְהִיּוֹת כָּל אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כְּלִשּׁוֹן עַמּוֹ: (אסתר א, כב)

י) וַיִּפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל נַעֲרָה בַּתוּלָה טוֹבַת מִרְאֶה אֵל שְׂוֹשֵׁן הַבִּידָה אֵל בֵּית הַנָּשִׁים אֵל יָד הַנָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנִתָּן תְּמָרוֹקֶיהֶן: (אסתר ב, ג)

כ) כָּל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׁ אֲוֶלֶת: (משלי יג, טז)

ל) וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יִבְקְשׁוּ לְאֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בַּתוּלָה וְנִמְדָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְתֵהִי לוֹ סִנֵּנָת וְשִׁכְבָּהּ בְּחִיקֶךָ וְחַם לְאֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ: (מלכים א' א, ב)

מ) אִישׁ יְהוּדִי הָיָה כְּשֹׁשֵׁן הַבִּידָה וְשִׁמּוֹ מְרַדְּכִי בֶן יֹאִיר בֶּן שְׁמַעִי בֶן קִישׁ אִישׁ יִמִּינִי: (אסתר ב, ה)

והעליה ואמר ר' יוחנן (ע"ז כה ע"א) השוק והאליה מה להלן אליה אף כאן אליה: והצענור השמיט מאמר הגמ' "בא גבריאל ועשה לה זנב" עם פ"י רש"י ותוס' ובדפוסים המאוחרים הכניסו שנית דברי הגמ' בלי רש"י ותוס' (דק"ס): [כ] צ"ל שומר (רש"ש) וכ"ה בכת"י: [ל] צ"ל בערי ע"י בע"י בפרש"י שם. ע"י בערוך ערך נמס וערך עדין (גליון). [ראה אות ח]. וע"י בליקוט מפרשים: [מ] בדפו"ר נוסף ופאן דאמר נעשה לה זנב יליף עליה דכתיב הכא מעליה דכתיב גבי שמואל וירם הטבח את השוק והעליה ואמרינן זו האליה: (ע"י אות י): [נ] צ"ל שושתי (רש"ש): [ס] ע"י תוס' רי"ד ובדקדוקי סופרים: [ע] שפירש שתיבת נערי הוא ראשי תיבות לסימן לשמות המ"ד שתי הקושיא דמיהודה ובנימין. ג נחמן ע ס"ת דיהושע ר רבנן י יוחנן: [פ] כ"ה הגי' בכת"י ובע"י ושם נוסף עוד כאן שתשהב צירומה בשבת והיינו:

בוציני. דלועין קטנות כלומר דצלותו מין עזמו זה נואף וזו נואפת הוא אומר להראות את יופיה והיא לכך נחכונה שיסחכלו ציופיה: פריצתא הואי. פרוצה היטה: מלמד שפרחה בה צרעת. ויליף צירושלמי⁽¹⁾ מאשר נגזר עליה וכתיב וישב צית החפצית מלורע כי

נגזר מצית ה' (דה"צ כו) מה להלן צרעת אף כאן צרעת: ² אהוריידיה. שומרי³ הסוסים: לקב⁴ אלפא חמרא שתי. כן העיד הכתוב עליו (דמאל ה): פסיק ליה. יפיג יינו מעט מעליו: על דורדייה. על שמריו: וטעמא אמרו ליה. ויפה אמרו לו דודאי כן הוא שמחון שהאדם שקט דעתו מיושבת עליו שנאמר שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו וסיפיה דקרא על כן עמד טעמו צו וריחו לא נמר: פסוק זה על קרבנות נאמר. והקרוצ אליו לשון הקרצת קרצן מלאכי השרת הזכירו לפני הקצ"ה את הקרבנות שהקריצו ישראל לפניו לעשות להם נקמה צושתי ותצא אסתר ותמלוך מחמיה: כרשנא. כלום הקריצו לפניך כרים צני שנה: שתר. שתי תוריס: מרס. שמירסו את הדס שלא יקרט⁵ ושז לא יהא ראו לזריקה: מרסנא. מירסו צמנחות לצוללן. ממרס לשון מגיס: מוכן לפורענות. עומד להיות מלוי: מכאן שההדיוט קופץ בראש. שהרי מנה אותו הכתוב לצסוף אלמא גרוע הוא מכולן והוא קפץ צלאש: אַמְלֵא אגרות ראשונות. שהחזק צהן שוטה צעיני האומות: לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט.

שהיו ממהרין להורגן צמנות המלך צאגרות האמנעיות ולא היו ממחניס ליום המועד: אמרי מאי האי דשדר לן. אומרים האומות מה זה ששלח לומר לנו להיות כל איש שורך צציתו (ה) שאף הגרדן שורך צציתו: פרדשכא. פקיד ונגיד: נערה. דוד לא ציקס אלא נערה אחת (ו) כל אדם הראה לשלוחיו את צמו אולי מיטב צעיניו ואחשורוש כסיל ליה לקצן את כולן הכל יודעין שלא יקם אלא אחת ואם כולן יצעל מאן דהוה ליה צרתא מטמרה: מוכתר בנימוכו היה. צשמות נאין נימוס שס צלשון טעמן [שבת קמה]: לא נמר. לא נחלף [ירמיה מה, יא]. פרדשכא. סרדיוט [שבת צד]. כל ערום יעשה ברעת. מעשהו. דכתיב ויפקד המלך פקידים. יודעים היו שלא ישא לכולס ומי שהיה לו צת הטמניה [משלי יג, טז]. איש ימיני. מצינמין היה [אסתר ב, ה].

והם הפנים לפניך: [ז] [בע"י איתא תוספות יש ספרים דגרסי "איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' אמר רב נחמן מוכתר בנימוסו היה"י פ"י שמות נאים והגונים כדדריש שכולם על שמו נקראים וי"ס דגרסי "קרי ליה יהודי וקרי ליה ימיני יהודי אלמא מיהודה קאתי ימיני אלמא מבנימין קאתי אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה"י ולא נהירא דמה ענין זה לזה ומיהו יש ליישובו מוכתר בנימוסו מוכתר בשמות נאים ובמעשים נאים ובטכסיסי מלכות ולכן קורוהו על שם יהודה שהיה חשוב מכל השבטים ויצאו ממנו מלכים] (גליון): [ח] [בע"י גרים רבה בר רב הונא ורבה בר בר חנה משמיה דרבי יהושע בן לוי אמרו אביו מבנימין וכו' וע"ש בפרש"י, ובערוך ערך נמס ב כתב בזה"ל מרדכי מוכתר בנמוסו היה בערי [וכ"ה בכמה כת"י] פירוש מצוין בדתי התורה כעדי שהיה ידוע בדורו וזהיר במצות וכו' ע"ש] (גליון): [ט] בכת"י ובע"י כנסת ישראל היא דקאמרה: [י] בכת"י ובדפו"ר נוסף עוד דיבור ועשה לה זנב. יליף לה מעליה ולהלן (שמואל א' ט, כד) הוא אומר וירם הטבח את השוק

והעליה ואמר ר' יוחנן (ע"ז כה ע"א) השוק והאליה מה להלן אליה אף כאן אליה: והצענור השמיט מאמר הגמ' "בא גבריאל ועשה לה זנב" עם פ"י רש"י ותוס' ובדפוסים המאוחרים הכניסו שנית דברי הגמ' בלי רש"י ותוס' (דק"ס): [כ] צ"ל שומר (רש"ש) וכ"ה בכת"י: [ל] צ"ל בערי ע"י בע"י בפרש"י שם. ע"י בערוך ערך נמס וערך עדין (גליון). [ראה אות ח]. וע"י בליקוט מפרשים: [מ] בדפו"ר נוסף ופאן דאמר נעשה לה זנב יליף עליה דכתיב הכא מעליה דכתיב גבי שמואל וירם הטבח את השוק והעליה ואמרינן זו האליה: (ע"י אות י): [נ] צ"ל שושתי (רש"ש): [ס] ע"י תוס' רי"ד ובדקדוקי סופרים: [ע] שפירש שתיבת נערי הוא ראשי תיבות לסימן לשמות המ"ד שתי הקושיא דמיהודה ובנימין. ג נחמן ע ס"ת דיהושע ר רבנן י יוחנן: [פ] כ"ה הגי' בכת"י ובע"י ושם נוסף עוד כאן שתשהב צירומה בשבת והיינו:

מסורת הש"ס

עם הוספות

א) [סוטה ח:]: (3) לעיל סע"א, א) עיין מהר"צ חיות בילקו"מ ושפ"ח, (ד) יומא מג: (ה) כז ג-ד, (ו) ישעיה י ג, ז) [וע"ע חוס' יצמות עו: ד"ה מנימין ותוס' סוטה ט.], (ס) [ע"י פרקי דר"א פמ"ט] ובתרגום שני אסתר א טז, ט) מו"ק כח ע"א.

הגהות הב"ח

א) גמ' מלאכה צצת לפיכך נגזר עליה² בשבת היינו דכתיב: (3) שם ויקצף המלך מאל וחמתו בערה בו אמאי דלקה: (ג) שם פסיק ליה חמיה ודכיר לה וצני לה מינן: (ד) שם ליחסיה וליזיל עד בנימין מאי שזא הני חלמא חל מל כולן כנ"ל ומינה אלא נמחק: (ה) רש"י ד"ה אמרי מלי וכו' להיות כל איש שורך צציתו פשיטא שאף הגרדן: (ו) ד"ה נערה וכו' נערה אחת לפיכך כל אדם וכו' ואחשורוש היה כסיל וכו' מטמרה מיניה הס"ד:

גליון הש"ס

גמ' אמר ר"ב מכאן שההדיוט כו'. ע"י ירושל' פקד 7 דסנהדרין ה"ז: שם אמר רבא אַמְלֵא. ע"ל כל ע"א מד"ה אלמלא: רש"י ד"ה נערי לא גרסינן. ע"י דבר נחמד בפסר מקום שמואל ע':

ליקוני רש"י

זכר את ושתי. את יפיה ונעלז [אסתר ב, א]. כשם שעשתה כך נגזר עליה. שחפטט ערומה צצת. שפרחה בה צרעת. כזי שממאן ותסרה. אמר רבא וכו'. ששלח לו דברי גלילי [שם א, יב]. לקב⁴ אלפא חמרא שתי. כננז אלף איש היה שומה יין [בבילא ה, א]. על כן עמד טעמו בו. אלמא הגולין מפיגין [שבת קמה]: לא נמר. לא נחלף [ירמיה מה, יא]. פרדשכא. סרדיוט [שבת צד]. כל ערום יעשה ברעת. מעשהו. דכתיב ויפקד המלך פקידים. יודעים היו שלא ישא לכולס ומי שהיה לו צת הטמניה [משלי יג, טז]. איש ימיני. מצינמין היה [אסתר ב, ה].

הגהות וצינונים

א) ס"א לא גריס בר (גליון): [ג] בכת"י אשתיי בחמרא פורתא: [ג] צ"ל ככה, וכ"ה בכת"י (דק"ס): [ד] בכת"י הנוסח כהוגן שבקה אמר קא מוֹאֲלֵינָא במלכותא (דק"ס): [ה] בכת"י ובע"י נוסף אומות העולם: [ו] בכת"י ובע"י נוסף